

Dagen då en svensk slog hela Asien

Berättelse

En hall full av förväntan

Torsdagen den 6 augusti 1992 var luften i Barcelona tung av värme och spänning. Det var de olympiska spelen, och i en av idrottshallarna närmade sig finalen i bordtennis, herrsingel. Vid det lilla gröna bordet stod Jan-Ove Waldner från Stockholm, 26 år gammal. Mitt emot honom väntade fransmannen Jean-Philippe Gatién. Läktarna var fyllda, och tv-kameror från hela världen var riktade mot just det här bordet. För miljontals människor, inte minst i Kina, hade kvällen redan blivit den viktigaste händelsen.

En omöjlig uppgift

För att förstå hur stort ögonblicket var måste man känna till bakgrunden. I årtionden hade bordtennisen dominerats nästan helt av Asien, och framför allt av Kina. Tanken att en europé skulle kunna vinna det olympiska guldmedaljen i singel verkade för många orealistisk. Sporten betraktades på sätt och vis som Kinas egen, och de bästa kinesiska spelarna ansågs nästan oslagbara.

Waldner lät sig dock inte skrämmas. Han hade redan blivit världsmästare 1989 och visste att han kunde mäta sig med vem som helst. När han nu stod i den olympiska finalen var det inte av ren tur, utan resultatet av många års arbete och ett självförtroende som byggts upp match för match.

Lugnet vid bordet

Det som slog många åskådare var Waldners lugn. Medan pressen i en OS-final kan få vem som helst att darra på handen, rörde han sig stillsamt vid bordet och höll racketen löst. Finalen spelades i bäst av fem set, och den som först nådde tre vunna set skulle bli olympisk mästare.

Waldner spelade på sitt karakteristiska sätt. Ena stunden slog han bollen hårt och snabbt; nästa stund kunde han spela kort och mjukt, så att Gatién hamnade fel och blev överraskad. Det var som om han redan visste vad motståndaren tänkte göra, och därför alltid var ett steg före. Många beskrev senare hans spel som lätt och elegant, trots att det krävde en skicklighet som få i världen besatt. Just därför fick han smeknamnet "bordtennisens Mozart".

Tre set och en triumf

Gatién var ingen lätt motståndare och kämpade tappert, men Waldner kontrollerade matchen från början till slut. Han tog det första setet, sedan det andra, och till sist även det tredje. Resultatet blev 3–0. I samma sekund som den avgörande bollen träffade bordet var Jan-Ove Waldner olympisk mästare.

Segern var historisk på ett sätt som gick långt bortom en enskild medalj. Waldner blev nämligen den förste spelaren utanför Asien som vann singel-guldmedaljen på OS. Han hade brutit en dominans som i årtal hade verkat omöjlig att rubba, och han hade gjort det på den största scen som finns.

Lao Wa – älskad i Kina

I Sverige reste sig människor framför sina tv-apparater. Men paradoxalt nog blev jublet kanske ännu större i landet vars stjärnor han just hade besegrat. I Kina var Waldner nämligen inte bara respekterad, utan djupt älskad. Publiken där brukade ropa hans kinesiska smeknamn "Lao Wa", som betyder "gamle Wa", med stor värme. Att en utländsk spelare vann en sådan kärlek i ett land som betraktade sporten som sin egen säger mer om hans betydelse än någon medaljsamling kan göra.

Dagen i Barcelona blev därför mer än en svensk idrottstriumf. Den visade att talang i kombination med lugn, hårt arbete och mod kan bryta även de hårdaste mönster. En stillsam man från Stockholm hade stått vid ett litet bord, mött världens bästa och vunnit – och han gjorde det med ett spel som världen aldrig riktigt glömde.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
herrsingel	när en manlig spelare spelar ensam mot en annan
riktad mot	vänd mot, pekad mot
årtionden	perioder på tio år
dominerad	styrd eller behärskad av någon som är överlägsen
orealistisk	som inte verkar möjlig att uppnå
betraktas	ses som, anses vara
oslagbar	som inte går att besegra
mäta sig med	vara lika bra som, kunna tävla mot
karaktäristisk	typisk, som man känner igen hos någon
elegant	vacker och behärskad i rörelserna
triumf	en stor och tydlig seger
dominans	när någon är klart starkast och styr
paradoxalt	märkligt motsägelsefullt, tvärtemot vad man väntar sig

Läsförståelsefrågor

1. När och var avgjordes finalen som texten handlar om?
 1. i Stockholm 1989
 2. i Barcelona 1992
 3. i Kina 1997
2. Varför verkade det orealistiskt att en europé skulle vinna OS-guldet?
 1. Bordtennis var en ny sport på OS
 2. Asien, framför allt Kina, hade länge dominerat sporten
 3. Det fanns inga européer i turneringen
3. Vad lyfter texten särskilt fram i Waldners uppträdande under finalen?
 1. hans nervositet
 2. hans lugn vid bordet
 3. att han nästan gav upp
4. Hur beskrivs Waldners spelstil?
 1. bara hårda, snabba slag
 2. en växling mellan hårda och korta, mjuka slag som överraskade
 3. långsamt och försiktigt hela tiden
5. Vad var historiskt med segern?
 1. Han slog sitt eget världsrekord
 2. Han blev förste spelare utanför Asien att vinna singel-guld på OS
 3. Det var hans första match någonsin
6. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Waldner hade redan blivit världsmästare före OS 1992.
 2. Gatién gav upp tidigt utan att kämpa.
 3. Waldner var älskad i Kina.
7. Vad betyder det kinesiska smeknamnet "Lao Wa"? (öppen fråga)
8. Vad menar texten med att Waldner verkade veta "vad motståndaren tänkte göra"? (inferens)
9. Texten kallar det "paradoxalt" att jublet kanske blev större i Kina. Varför är det just paradoxalt? (inferens)
10. I sista stycket sägs att talang inte räcker ensam. Vilka egenskaper lyfter texten fram som lika viktiga? (inferens)
11. Förklara med egna ord varför dagen i Barcelona blev "mer än en svensk idrottstriumf". (öppen fråga)

Facit

1. i Barcelona 1992
1. Asien, framför allt Kina, hade länge dominerat sporten
1. hans lugn vid bordet
1. en växling mellan hårda och korta, mjuka slag som överraskade
1. Han blev förste spelare utanför Asien att vinna singel-guld på OS
1. ja b) nej (han kämpade tappert) c) ja
7. Det betyder "gamle Wa".
8. Exempel på svar: Att han kunde läsa spelet så väl att han ofta förstod motståndarens nästa slag i förväg och därför alltid låg steget före.
9. Exempel på svar: Det är paradoxalt eftersom han just hade besegrat Kinas stjärnor, men ändå var det kineserna som älskade honom mest – man väntar sig kanske att förlorarens publik blir besviken, inte hänförd.
10. Exempel på svar: Lugn, hårt arbete och mod.
11. Exempel på svar: Segern visade att en europé kunde bryta en asiatisk dominans som verkat omöjlig, och Waldner blev älskad även i Kina. Därför handlade dagen om mer än medaljen – den blev en symbol för vad talang, lugn och mod kan åstadkomma.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är en litterär närbild av OS-finalen 1992 och är tänkt att komplettera den biografiska texten, inte upprepa den. Texten är skriven i preteritum och passar för att öva dåtid, ordningsföljd (först, sedan, till sist) och orsakssamband. Tema: lugn under press, att utmana det till synes omöjliga och hur respekt kan korsa nationsgränser. Frågorna 8–10 kräver inferens och lämpar sig väl för par- eller helklassdiskussion.

Diskussionsfrågor

- Texten betonar Waldners lugn i en avgörande stund. Hur gör man för att hålla sig lugn när pressen är som störst, och kan man träna upp den förmågan?
- Många trodde inte att en europé kunde vinna. Vad krävs för att fortsätta tro på sig själv när omgivningen tvivlar?
- Waldner blev kanske mest älskad i det land vars stjärnor han besegrade. Vad kan det bero på att skicklighet ibland väger tyngre än vilket land man kommer från?
- Texten antyder att talang inte räcker ensam. Håller du med om att lugn, arbete och mod är lika viktiga? Motivera.
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en gång då du eller någon du känner lyckades med något som omgivningen inte trodde var möjligt. Vad var det som gjorde att det gick?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Jan-Ove Waldner (engelska) – https://en.wikipedia.org/wiki/Jan-Ove_Waldner
- Nationalencyklopedin: Jan-Ove Waldner – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jan-ove-waldner>
- Sveriges Olympiska Kommitté: Jan-Ove Waldner – <https://sok.se/idrottare/idrottare/j/jan-ove-waldner.html>
- Olympics.com: Jan-Ove Waldner – <https://www.olympics.com/en/athletes/jan-ove-waldner>
- European Table Tennis Hall of Fame: Jan-Ove Waldner – <https://etthof.org/project/jan-ove-waldner/>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Jan-Ove Waldner föddes 3 oktober 1965 i Stockholm (Hägersten). Han vann VM-guld i singel 1989 och 1997 samt OS-guld i singel i Barcelona 1992. År 1992 blev han först (av få) att ta en "career grand slam" i bordtennis (VM, World Cup och OS i singel). Han var ofta kallad "bordtennisens Mozart" och är extremt känd i Kina. Han avslutade karriären 11 februari 2016. Waldner lever (juni 2026). Bild: CC BY-SA 2.0-licens verifierad på Wikimedia Commons (foto Kanjitard, 2012). Mindre osäkerhet: exakt antal lag-VM-guld varierar i källorna; i texterna nämns bara singelmeriterna för att undvika fel.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.